

Становище на сдружение „Образование България 2030“ и Фондация „Заедно в час“

относно

Проект на Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 11 от 01.09.2016 г. за оценяване на резултатите от обучението на учениците

Сдружение „Образование България 2030“ и Фондация „Заедно в час“ приветстват усилията на Министерство на образованието и науката да доразвие вече започнатата реформа за прилагане на компетентностен модел на обучение в българските училища, като въведе интегрален изпитен формат на националните външни оценявания в IV, VII и X клас.

Оценяваме високо това, че Министерството взима под внимание становищата и заявените позиции на редица заинтересовани страни (вкл. и на сдружение „Образование България 2030“ и Фондация „Заедно в час“), които през последните години се застъпваха за необходимостта от промяна на изпитните формати на националните външни оценявания и цялостния подход към образователния процес.

Коментари

Вярваме, че предложението на МОН за въвеждане на интегрален изпитен формат на националните външни оценявания, който да измерва компетентностите на учениците по няколко учебни предмета, а не само по български език и математика, е стъпка в правилната посока. Приветстваме предложените от МОН мотиви за създаване на възможност към НВО по български език и по математика да бъдат добавяни въпроси от други дисциплини, както и да бъдат оценявани компетентностите на учениците, а не само техните знания. Вярваме, че централно място в тази реформа следва да заемат не толкова учебните предмети, които ще бъдат включени в оценяването, а промяната на изпитния формат към оценяване на , ключовите компетенции по чл. 2, ал. 1 на Наредба № 5 от 30.11.2015 г. за общообразователната подготовка (по примера на изследванията PISA, TIMSS, PIRLS, ICCS и др.), които са описани като „функционални грамотности“ в доклада на Световния икономически форум от 2015 г. "New Vision for Education. Unlocking the Potential of Technology" (стр. 3).

Бихме искали да отбележим, че за да бъде ефективно въвеждането на интегрален формат на НВО, то следва да бъде придружено от други мерки, които да гарантират, че учениците ще придобиват компетентности в училище, за да бъдат те оценявани чрез новия изпитен формат.

В [проведени през 2019 г. проучвания](#) сдружение „Образование България 2030“ идентифицира мерките с най-голям потенциал да гарантират, че българските ученици ще придобиват компетентности за успешна реализация в училище. Проучванията показаха, че цялостната реформа изисква както промяна на формата на НВО и ДЗИ, така и качествена

промяна на учебните програми, на системата за продължаваща квалификация на педагогическите специалисти и на подкрепата към учителите да прилагат компетентностен подход в класната стая.

В най-голяма степен такава промяна е необходима за учебните програми, вкл. и „новите“ (обновените учебните програми след влизането в сила на ЗПУО). Нашите проучвания показаха, че макар и актуализирани, заложените в тях очаквани резултати от обучението на учениците все още са твърде силно фокусирани върху развитието на фактологични знания и в много по-малка степен върху формирането на умения за успешна реализация. В този си вид, учебните програми все още не могат да обслужват целите на реформата за прилагане на компетентностен подход в образованието. Това поставя бариера пред ефективното разработване на интегралния формат на националните външни оценявания. Наред с това, предложения проект на НИД на Наредба № 11 за оценяване на резултатите от обучението на учениците определя единствено възможността министърът на образованието и науката да обединява учебни дисциплини в един изпит, както и неговия формат.

„...министърът на образованието и науката определя учебните предмети, които ще участват интегрирано в националното външно оценяване за съответната година, както и формата на конкретния тест.“

В разглеждания проект обаче липсва какъвто и да е фокус върху очакването изпитният формат да оценява компетентностите на учениците да се справят с житейски ситуации чрез практически-ориентирани задачи, въпреки че именно това е основната цел, описана в мотивите към разглеждания проект.

„Очакваният резултат е да се даде възможност чрез интегрален тест учениците да демонстрират не само придобити знания, но и изградени умения за тяхното прилагане в реални ситуации от живота“.

Това създава впечатлението, че промените във формата на НВО касаят единствено учебните предмети, които ще бъдат включени в изпитния формат, но не и промяната в модела на оценяване. Така посочените в мотивите към проекта цели и намерения НВО да оценява компетентности за успешна реализация и справяне с реални ситуации от ежедневието, не намират отражение в нормативния акт.

Всичко това показва, че заявката за промяна на националните външни оценявания остава в известен смисъл пожелателна.

Друг важен аспект от така предложения проект на наредба е, че срокът, в който министърът на образованието и науката следва да определи кои учебни предмети ще участват националното външно оценяване и какъв ще бъде неговия формат, е твърде кратък.

“...преди началото на годината министърът на образованието и науката със заповед определя учебните предмети, които ще участват интегрирано в националното външно оценяване за съответната година, както и формата на конкретния тест.”

В същото време не става ясно дали срокът се определя на база на учебна или на календарна година. При срок по-кратък от една учебна/календарна година нито учителите, нито учениците и родителите ще разполагат с необходимата предвидимост за подготовка за национално външно оценяване. Това важи най-вече за изпитите в края на VII клас, резултатите от които са силно определящи за по-нататъшното обучение на учениците.

Препоръки

За да бъде реформата цялостна и ефективна, заедно с въвеждането на интегрален изпитен формат на националните външни оценявания в IV, VII и X клас следва да бъдат преразгледани и променени както „старите“, така и „новите“ учебни програми. Дефинираните в тях очаквани резултати от обучението на учениците следва да интегрират по ефективен начин ключовите компетентности, заложен в чл. 77 от ЗПУО и в чл. 2, ал. 1 на Наредба № 5 от 30.11.2015 г. за общообразователната подготовка, както и да приоритизират компетентностите (знания, умения и отношения), а не само предметно знание, както досега.

Предлагаме също в проекта на Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 11 от 01.09.2016 г. за оценяване на резултатите от обучението на учениците следва да бъде уточнена и промяната на модела на оценяване – към такъв, който измерва ключовите компетентност по чл. 2, ал. 1 на Наредба № 5 от 30.11.2015 г. за общообразователната подготовка, наричани още функционални грамотност (по примера на изследването PISA, TIMSS, PIRLS, ICCS и др.).

Предлагаме срокът за определяне на учебните предмети, които ще бъдат включени в националните външни оценявания за IV, VII и X клас, както и на формата на оценяване, да бъде по-ясно формулиран и да бъде удължен. Нека се уточни дали той ще се определя на база на учебна, или на календарна година.

Предвид необходимостта от предвидимост и достатъчно време за подготовката на учителите и учениците за провеждането на националните външни оценявания, предлагаме следната формулировка за чл. 2, ал. 1, т.8:

„В случаите по ал. 7 до края на предходната учебна година министърът на образованието и науката със заповед определя учебните предмети, които ще участват интегрирано в националното външно оценяване за съответната година, както и формата на конкретния тест.“

Оставаме на разположение за по-нататъшни дискусии по темата.

С уважение,

Сдружение „Образование България 2030“
Фондация „Заедно в час“

За сдружение “Образование България 2030”

Образование България 2030 е сдружение с нестопанска цел в обществена полза. Обединяваме организации от гражданския, частния и публичния сектор за обща и дългосрочна визия за качествено образование в България до 2030 г. За целта ежегодно проследяваме резултатите от образователните политики, информираме обществото за ключови тенденции в образованието и се застъпваме за промени на политиките в сферата.

За фондация “Заедно в час”

Фондация “Заедно в час” е сдружение с нестопанска цел в обществена полза, която вече 10 години работи за осигуряване на равен достъп до качествено образование за всяко дете в България, като развива нови учители, подкрепя училищни екипи и изгражда партньорства за въвеждането на добри практики в образователната система.